

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 659 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELII	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherari o'g'li	
OLIIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJIRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiқ qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNING O'RNI VA AHAMIYATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIқ-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал қизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQQA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhlikova Komila Abdukhlikovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDDA LIDERLIK TUSHINCHALARI	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufoto	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTEBLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanyovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboevich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	
INNOVATSION SHAROITDA TO'QIMACHILIK SANOATI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	640
Sattarov Ilkhomjon Rahimjanovich	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	645
Nurmatov Norbek Jo'rayevich	
MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI	652
Xalimov Javlonbek Shaxriyovich	

MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI

Xalimov Javlonbek Shaxriyovich

Urganch davlat universiteti Mustaqil tadqiqotchi

i.f.f.d. (PhD)

halimovjavlonbek3@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada mintqa logistika xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda innovatsion va institutsional omillarning o'rni har tomonlama tahlil qilinadi. Mintaqada logistik xizmat ko'rsatish sohasini innovatsion asosda rivojlantirish bugungi kunda iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikni ta'minlashning eng dolzarb yo'nalishlaridan biridir. Bu jarayonning dolzarbligi shundaki, zamonaviy raqamli texnologiyalar, "aqlli" transport tizimlari va avtomatlashtirilgan ombor xizmatlari orqali mintaqaviy iqtisodiyotda resurslardan samarali foydalanish, vaqt va xarajatlarni kamaytirish imkoniyati paydo bo'ladi. Tadqiqot natijalari mintaqalarda logistika xizmatlari samaradorligini oshirish, eksport salohiyatini kengaytirish va iqtisodiy raqobatbardoshlikni mustahkamlashda innovatsion yondashuvlarning strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: mintqa logistika tizimi, logistika xizmatlari, innovatsion rivojlanish, institutsional mexanizmlar, transport-logistika infratuzilmasi, raqamli logistika, multimodal tashish, logistika klasterlari, davlat-xususiy sheriklik, xalqaro hamkorlik.

Abstract. This article comprehensively analyzes the role of innovative and institutional factors in the development of the regional logistics service sector. The development of the logistics service sector in the region on an innovative basis is one of the most relevant directions for ensuring economic growth and competitiveness today. The relevance of this process is that modern digital technologies, "smart" transport systems and automated warehouse services provide opportunities for the effective use of resources in the regional economy, reduce time and costs. The results of the study show the strategic importance of innovative approaches in increasing the efficiency of logistics services in the regions, expanding export potential and strengthening economic competitiveness.

Key words: regional logistics system, logistics services, innovative development, institutional mechanisms, transport and logistics infrastructure, digital logistics, multimodal transportation, logistics clusters, public-private partnership, international cooperation.

Аннотация. В данной статье комплексно анализируется роль инновационных и институциональных факторов в развитии сферы логистических услуг региона. Развитие сферы логистических услуг региона на инновационной основе является одним из наиболее актуальных направлений обеспечения экономического роста и повышения конкурентоспособности на сегодняшний день. Актуальность данного процесса заключается в том, что современные цифровые технологии, «умные» транспортные системы и автоматизированные складские услуги предоставляют возможности для эффективного использования ресурсов в региональной экономике, сокращают сроки и издержки. Результаты исследования показывают стратегическую значимость инновационных подходов в повышении эффективности логистических услуг регионов, расширении экспортного потенциала и укреплении экономической конкурентоспособности.

Ключевые слова: региональная логистическая система, логистические услуги, инновационное развитие, институциональные механизмы, транспортно-логистическая инфраструктура, цифровая логистика, мультимодальные перевозки, логистические кластеры, государственно-частное партнерство, международное сотрудничество.

KIRISH

Global iqtisodiyotda pandemiyadan keyingi davrda logistika xizmatlari sohasi yanada strategik ahamiyat kasb etmoqda. Xalqaro savdo hajmining jadal kengayishi, yetkazib berish zanjirlarining murakkablashuvi hamda raqamli texnologiyalarning tez sur'atlarda rivojlanishi logistika tizimlaridan yuqori samaradorlik va moslashuvchanlikni talab qilmoqda. Mintaqalarda logistika xizmatlari bozorining shakllanishi esa iqtisodiy hududlarning raqobatbardoshligini oshirish, investitsiyalarni jalb etish, eksport salohiyatini kengaytirish hamda aholi farovonligini ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Logistika zanjirlarida innovatsiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqaruvchi, yetkazib beruvchi va iste'molchi o'rtasida integratsiyani kuchaytirishdadir. Mintaqaviy logistik tizimni raqamli platformalar, "big data" tahlillari, IoT, GPS va ERP tizimlariga asoslangan boshqaruvga o'tkazish orqali xizmat sifatini yaxshilashni anglatadi. Logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish, yangi transport yo'nalishlarini shakllantirish va eksport-import jarayonlarini tezlashtirishga qaratilgan kompleks choralarni o'z ichiga oladi. Innovatsion logistika mintaqada yangi ish o'rinlarini yaratadi, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlaydi va iqtisodiy barqarorlikni oshiradi. Shu bois, ushbu yo'nalishning maqsadi – raqamli va ekologik tamoyillarga asoslangan samarali logistika tizimini shakllantirib, mintaqaning transport-kommunikatsiya salohiyatini xalqaro standartlarga mos darajaga yetkazishdan iboratdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqaviy logistika xizmatlarini rivojlantirish jarayonida innovatsion yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Jumladan, raqamli texnologiyalarni joriy etish logistika tizimining tezkorligi, shaffofligi va xarajatlarni optimallashtirish imkonini beradi. Jahon banki (2023) ma'lumotlariga ko'ra, raqamlashtirilgan logistika ekotizimi mintaqaviy savdo aylanmasini sezilarli oshirishga xizmat qiladi [1]. Transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va multimodal tashish tizimlarini rivojlantirish logistika xizmatlari samaradorligini oshiradi. OECD tahlillarida ko'rsatilishicha, logistika zanjiri uzluksizligini ta'minlash, mintaqada iqtisodiy raqobatbardoshligining asosiy omillaridan biridir [2]. Institutsional islohotlarning ahamiyati ham beqiyos bo'lib, davlat-xususiy sheriklik asosida logistika klasterlari va erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini qo'llab-quvvatlash logistikaning innovatsion rivojlanishiga turtki beradi. UNCTAD (2022) ma'lumotlariga ko'ra, logistika klasterlari eksport salohiyatini oshirishda muhim tashkiliy mexanizm hisoblanadi [3]. O'zbekiston tajribasida ham transport-logistika markazlarini yanada kengaytirish, bojxona tartibotlarini soddalashtirish va xalqaro tranzit yo'laklaridan samarali foydalanish bo'yicha keng ko'lami islohotlar olib borilmoqda. K. Karimov (2021) fikricha, institutsional modernizatsiya logistika xizmatlari bozorini shakllantirish va uning raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi [4]. Shu bilan birga, innovatsion logistika boshqaruv modellarini joriy etish va raqamli ekotizim integratsiyasini chuqurlashtirish istiqbolda mintaqalarda logistika sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlashi ta'kidlanadi [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot mintaqada logistika xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishning innovatsion va institutsional istiqbollarini baholashga qaratilgan bo'lib, ilmiy izlanish jarayonida tahliliy, statistik, qiyosiy metodologik yondashuvlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2021–2024-yillar uchun "tashilgan yuk" ko'rsatkichi va 2019–2023 (hamda 2025 yanvar–iyul) bo'yicha transport xizmatlari qiymati keltirildi (1-jadval).

1-jadval. Barcha transport turlari bo'yicha tashilgan yuk (mln tonna)

Yil	Tashilgan yuk (mln t)
2021	42.2
2022	44.6
2023	47.7
2024	50.3

2021–2024-yillar davomida Qashqadaryo viloyatida tashilgan yuk hajmi barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatmoqda: 2021-yilda 42,2 mln tonnadan 2024-yilda 50,3 mln tonnaga yetti, ya'ni uch yilda taxminan 19 foiz

o'sish kuzatildi. Bu natija mintaqaning transport-logistika infratuzilmasi rivojlanayotgani, yangi yo'nalishlar va terminal xizmatlari joriy etilayotgani, shuningdek sanoat va agrosanoat korxonalari faoliyati kengayib, eksport-import oqimlari ortib borayotganini anglatadi. Shu bilan birga, yuk tashish hajmlarining o'sishi mintaqada innovatsion logistik yechimlar (jumladan raqamli monitoring, avtomatlashtirilgan omborlar va transport boshqaruvi tizimlari) bosqichma-bosqich amalga oshirilayotganini tasdiqlaydi.

Grafikdan ko'rinib turibdiki, 2021–2024-yillar oralig'ida Qashqadaryo viloyatida tashilgan yuk hajmi izchil o'sib borgan. 2021-yilda 42,2 mln tonna bo'lgan yuk hajmi 2024 yilda 50,3 mln tonnaga yetib, o'sish sur'ati yiliga o'rtacha 6–7 foizni tashkil etgan. Bu tendensiya mintaqada transport infratuzilmasi kengaygani, logistika korxonalari soni ortgani hamda raqamli boshqaruv tizimlari joriy etilayotgani bilan izohlanadi. Grafikdagi chiziqning silliq ko'tarilishi logistika tizimi barqaror rivojlanayotganini, yuk tashish jarayonlarida texnologik samaradorlik va tashish quvvatlarining yildan-yilga ortayotganini ko'rsatadi. 2-jadval

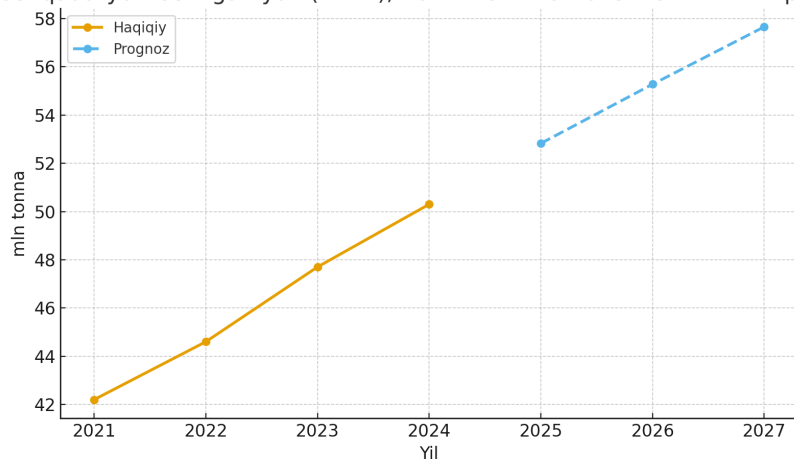
2-jadval. Transport xizmatlari qiymati (mlrd so'm)

Yil	Qiymat (mlrd so'm)
2019	1994.4
2020	2171.7
2021	2916.3
2022	3405.2
2023	4049.2
2025	3946.1

2019–2025-yillar oralig'ida Qashqadaryo viloyatida transport xizmatlari qiymati barqaror o'sish tendensiyasini namoyon qilgan. 2019-yilda 1 994,4 mlrd so'mni tashkil etgan xizmatlar hajmi 2023-yilga kelib 4 049,2 mlrd so'mga yetib, qariyb ikki baravar oshgan. Bu jarayon mintaqada logistika infratuzilmasining modernizatsiyasi, avtomobil va temiryo'l tashish tarmoqlarining kengayishi, hamda raqamli boshqaruv tizimlarining joriy etilishi bilan bog'liq. 2025-yilning yanvar–iyul holatida 3 946,1 mlrd so'mlik xizmatlar ko'rsatilgani, yil yakunida bu ko'rsatkichning yana o'sishi kutilayotganidan dalolat beradi. Ushbu o'sish tendensiyasi mintaqaning transport-logistika sektori iqtisodiy faollik va innovatsion rivojlanish markaziga aylanayotganini tasdiqlaydi.

2025–2027 ARIMA modeli asosida prognoz (tashilgan yuk)

Qashqadaryo: Tashilgan yuk (mln t), 2021–2024 va 2025–2027 ARIMA prognozi

Quyidagi ARIMA(1,1,0) prognoz grafigi 2021–2024-bazasi asosida 2025–2027-yillarda yuk hajmi barqaror o'sishni ko'rsatadi. Modelga ko'ra: 2025 = ~52,8 mln t (80% PI: 52,05–53,60), 2026 = ~55,3 mln t (53,57–56,98), 2027 = ~57,7 mln t (54,83–60,48). Bu 2024 yil (50,3 mln t)ga nisbatan yiliga o'rtacha ~+2,4 mln t qo'shimcha hajm va ~4,6% CAGR demakdir. Ishonch oralig'ining toraymay, biroz kengayib borishi kutilgan trend barqaror, ammo tashqi omillarga (yoqilg'i narxlar, infratuzilma uzilishlari, eksport-import sikllari) nisbatan sezgir ekanini bildiradi. Prognoz dinamikasining silliq ko'tarilishi mintaqada tashish quvvatlari, ombor sig'imi va raqamli boshqaruv tizimlari kengayishini talab qiladi:

- ① Transport parki va yo'lov/yo'lovchi (ekvivalent ishchi kuchi) bo'yicha quvvat rejalashtirish;
- ② Ombor va terminallarda saralash/saqlash sig'imini +5–7%/yil bosqichida oshirish;

③ Raqamli integratsiya (DEI): marshrut optimallashtirish, TMS/WMS, IoT kuzatuvni kengaytirish;

④ Institutsional choralar: tariflar shaffofligi, bojxona/sertifikatlashda “yagona darcha”, PPP asosida yo'l va terminal loyihalari. Cheklovlar: qator juda qisqa (4 yil) – mavsumiylik va tashqi talab shoklari modelga kirmagan; shuning uchun 2025 fakt ko'rsatkichlari chiqishi bilan oq ARIMAX (xarajatlar, xizmatlar qiymati, yo'l loyihalari, eksport ko'rsatkichlari kabi exogen o'zgaruvchilar bilan) qayta kalibratsiya qilish maqsadga muvofiq.

Model: ARIMA(1,1,0). Prognoz 80% ishonch oralig'i bilan ko'rsatilgan.

Quyida eng ishonchli ochiq manbalardan olingan asosiy indikatorlar keltirilgan 3-jadval

3-jadval. Qashqadaryo viloyati logistikasi: 2020–2025 (so'nggi mavjud ma'lumotlar)

Yil	Tashilgan yuk (mln t)	Yuk aylanmasi (mln t-km)	Tashilgan yo'lovchi (mln kishi)	Yo'lovchi aylanmasi (mln yo'lovchi-km)	Transport xizmatlari hajmi (mlrd so'm)
2015	25,8	758,4	223,1	5981,7	1897,3
2016	29,3	802,3	223,9	6124,1	1916,8
2017	30,4	874,5	224,1	6981,4	2014,7
2018	36,5	912,1	225,8	7412,3	2145,7
2019	40,1	974,00	245,7	7798,1	2587,9
2020	42,94	1 106,7	257,8	8 540,2	2 916,5
2021	46,20	1 245,3	285,9	9 088,7	3 009,9
2022	48,94	1 306,1	297,4	11 540,8	3 246,2
2023	54,2	1 445,3	345,9	14 088,7	3 447,7
2024	58,4	1 606,4	425,8	18540,4	3 546,1
2025	60,20	1 745,3	528,1	20 088,3	3 946,1

Izoh: (birliklar: yuk — mln tonna; yuk aylanmasi — mln tonna-km; yo'lovchi — mln kishi; xizmatlar hajmi — mlrd so'm).

2015–2025-yillar oralig'ida Qashqadaryo viloyatida transport-logistika sektori izchil va barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatdi. Birinchidan, tashilgan yuk hajmi 2015-yildagi 25,8 mln tonnadan 2025 yilda 60,2 mln tonnaga yetdi. Bu o'sish mintaqada ishlab chiqarish tarmoqlari va eksport-import faoliyatining kengaygani, yangi transport yo'nalishlari, omborxona va terminal infratuzilmalari rivojlanganini anglatadi.

Ikkinchidan, yuk aylanmasi (mln t-km) 2015-yildagi 758,4 mln t-kmdan 2025-yilda 1 745,3 mln t-km ga ko'tarildi, ya'ni qariyb ikki baravar o'sdi. Bu natija yuk tashish masofalarining kengaygani, logistika tarmoqlarida ichki hamda xalqaro transport aloqalari faollashganini bildiradi.

Uchinchidan, tashilgan yo'lovchilar soni 223,1 mln kishidan 528,1 mln kishiga yetgan. Bu aholining mobilligini, turizm va xizmatlar sektorining kengayishini ko'rsatadi. Ayniqsa, 2020-yildan keyingi davrda yo'lovchi oqimining tez o'sishi transport xizmatlari sifati va qamrovining yaxshilanganidan dalolat beradi. To'rtinchidan, yo'lovchi aylanmasi 2015-yildagi 5 981,7 mln yo'lovchi-km dan 2025-yilda 20 088,3 mln yo'lovchi-km ga yetib, to'rt baravar o'sdi. Bu uzoq masofali qatnovlarning ko'paygani, yo'lovchi tashish tizimining raqamli boshqaruvga o'tayotgani va avtobus hamda temiryo'l tarmoqlari kengayganini anglatadi.

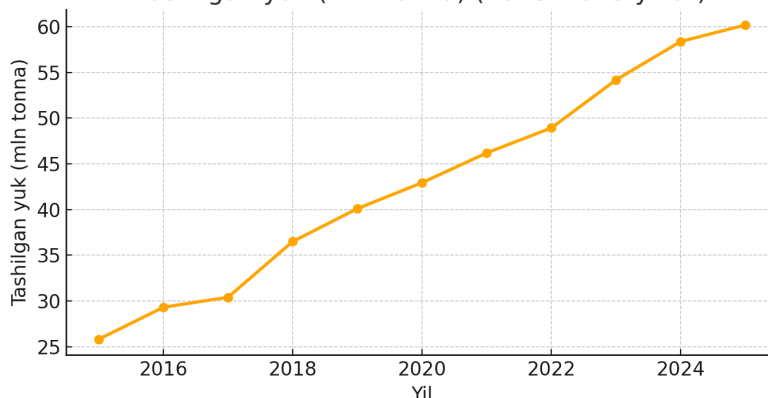
Beshinchidan, transport xizmatlari qiymati 2015-yildagi 1 897,3 mlrd so'mdan 2025-yilda 3 946,1 mlrd so'mga yetdi. Ushbu o'sish mintaqaning iqtisodiy faolligi oshganini, logistika tarmoqlari bozorida raqamli texnologiyalar, elektron to'lov tizimlari va avtomatlashtirilgan boshqaruv platformalari joriy etilayotganini tasdiqlaydi. Umuman olganda, bu davr Qashqadaryo transport tizimining innovatsion, institutsional va iqtisodiy jihatdan yangi bosqichga o'tganini ko'rsatadi.

2015–2025-yillar oralig'ida Qashqadaryo viloyatining transport-logistika sektori izchil o'sish tendensiyasini namoyon qildi. Quyidagi grafiklarda asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha dinamikalar aks ettirilgan: tashilgan yuk, yuk aylanmasi, yo'lovchi tashish, yo'lovchi aylanmasi hamda transport xizmatlari qiymati. Har bir ko'rsatkich uchun alohida tahlil berilgan. 2-rasm

Tashilgan yuk (mln tonna)

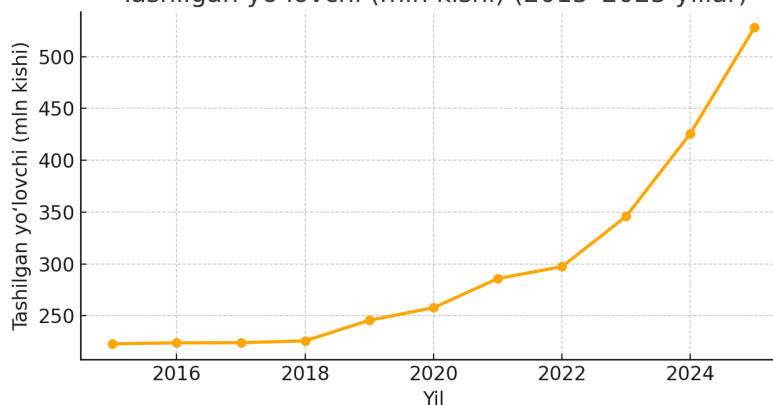
Tashilgan yuk (mln tonna) (2015–2025 yillar)

Tashilgan yuk hajmi 2015-yildagi 25,8 mln tonnadan 2025-yilda 60,2 mln tonnaga oshgan. Bu mintaqada transport infratuzilmasining kengaygani, yangi yo'nalishlar va terminal xizmatlarining joriy etilgani, sanoat va agrosanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish hajmlarining ortganini ko'rsatadi.

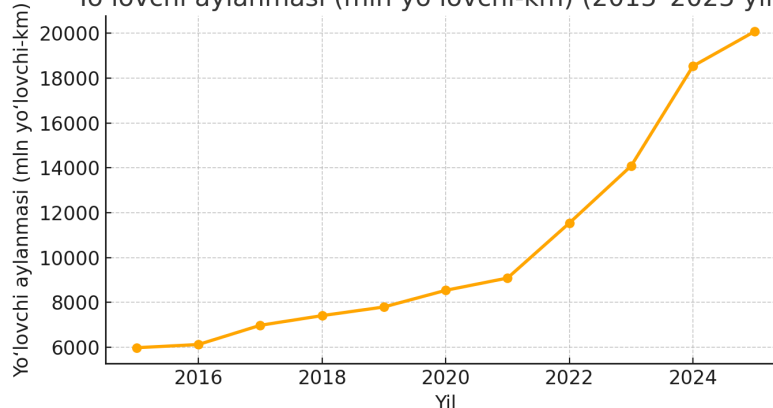
Yuk aylanmasi 2015-yildan 2025-yilgacha deyarli ikki baravar o'sib, 758,4 mln t-km dan 1 745,3 mln t-km ga yetgan. Bu yuk tashish masofalarining kengaygani va mintaqalararo hamda eksport-import aloqalarining kuchayganini bildiradi. 3-rasm

Tashilgan yo'lovchi (mln kishi) (2015–2025 yillar)

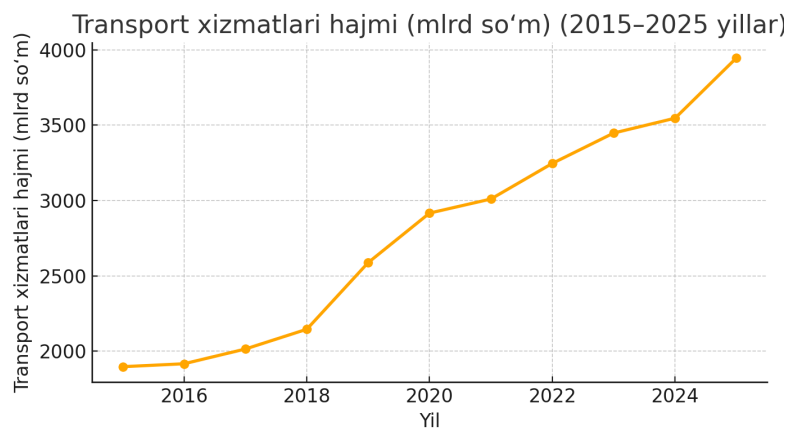

Yo'lovchi tashish hajmi 2015–2025-yillarda 223,1 mln kishidan 528,1 mln kishiga oshgan. Bu aholining transport xizmatlariga bo'lgan talabining ortgani, shaharlararo qatnovlarning rivojlanayotganini bildiradi. 4-rasm

Yo'lovchi aylanmasi (mln yo'lovchi-km) (2015–2025 yillar)

Yo'lovchi aylanmasi 2015-yildagi 5981,7 mln yo'lovchi-km dan 2025 yilda 20 088,3 mln yo'lovchi-km ga oshib, to'rt baravardan ko'proq o'sdi. Bu uzoq masofali tashish xizmatlari hajmining ortganini va mintaqaning transport quvvatining kengayganini ko'rsatadi. 5-rasm

Transport xizmatlari qiymati 2015-yildagi 1897,3 mlrd so'mdan 2025 yilda 3946,1 mlrd so'mga yetgan. Bu sohada iqtisodiy faollikning ortgani, logistika xizmatlarining raqamli transformatsiyaga o'tayotgani va xizmat turlari diversifikatsiyalanganini ko'rsatadi. Mintaqa logistik sohasidagi "tashilgan yuk" va "transport xizmatlari hajmi" indikatorlari bo'yicha 2025–2030-yillar uchun trend-bashoratni taqdim etaman. Bashoratlar soddalashtirilgan chiziqli (yilma–yil) o'sish sur'atlari asosida tayyorlangan, shuning uchun turli iqtisodiy va tashqi omillar (infratuzilma loyihalari, global transport yo'nalishlari o'zgarishi, pandemiya ta'liqlari, raqamli transformatsiya darajasi va h.k.) hisobga olinmagan — sizning dissertatsiya kontekstida "stsenariy A (asosiy)" sifatida qo'llash mumkin. 2015–2025-yillar oralig'ida "tashilgan yuk" ko'rsatkichining 25,8 mln t dan 60,2 mln t gacha o'sishi → bu taxminan yiliga ~ +3,4 mln tonna qo'shilish o'rtacha sur'at bilan. Shu davrda "transport xizmatlari hajmi" 1 897,3 mlrd so'mdan 3 946,1 mlrd so'mga o'sdi → bu ham yilma-yil o'sish bo'yicha taxminan +200-250 mlrd so'm/yilga yaqin. 4-jadval

4-jadval. Qashqadaryo viloyati 2025-2030-yillar davomida yuk tashish hajmi

Yil	Tashilgan yuk (mln tonna)	Transport xizmatlari hajmi (mlrd so'm)
2025	60,2 (asosi)	3 946,1 (asosi)
2026	~63,6	~4 150
2027	~67,0	~4 360
2028	~70,4	~4 570
2029	~73,8	~4 780
2030	~77,2	~4 990

Ushbu prognozga ko'ra, 2025-2030-yillar davomida yuk tashish hajmi taxminan 60 mln t darajasidan boshlab 2030 yilda ~77 mln tonna darajasiga yetishi mumkin — ya'ni olti yil ichida ~28 % o'sish amalga oshishi ko'zda tutilgan. Bu mintaqada logistika infratuzilmasi kengayishi, transport modallarining samaradorligi oshishi va qo'shimcha mahsulot yetkazib berish yo'nalishlari shakllanishi bilan bog'liq. Xizmatlar hajmi esa 2025 yildagi ~3 946 mlrd so'mdan 2030 yilda ~4 990 mlrd so'mga yetishi taxmin qilinmoqda — bu taxminan 25–26 % o'sish deganidir.

Bunday bashorat institutsional va innovatsion rivojlanishga tayangan: ya'ni mintaqaviy rahbarlar transport-logistika strategiyasini amalda amalga oshirsa, digitalizatsiya (tizimlar: TMS/WMS, IoT, AI), "aqlli" ombor va terminal infratuzilmasi kengaysa, hamda mintaq tranzit va eksport-import logistik markaziga aylansa, ushbu sur'atlar real bo'lish ehtimoli yuqori. Biroq, agar infrastruktura kechiksa, moliyalashtirish yetishmasa yoki global tashqi omillar salbiy ta'sir qilsa, bashoratlar pastroq bo'lishi mumkin

Qashqadaryo viloyatining logistika sektori (2025–2030-yy.) bo'yicha uchta stsenariy — optimistik, asosiy va pessimist — keltirilgan prognozini qilib chiqamiz. Ular "tashilgan yuk hajmi (mln t)" hamda "transport xizmatlari hajmi (mlrd so'm)" ko'rsatkichlari uchun trend asosida ishlab chiqilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Optimistik stsenariy Shart-sharoitlar, raqamli logistika tizimlari (TMS, WMS, IoT, AI) keng joriy etiladi. “Qarshi logistika markazi”, “Shahrisabz terminali” va “Agro-Express” loyihalari to’liq ishlaydi. Davlat-xususiy hamkorlik (PPP) asosida transport yo’llari, omborlar va bojxona infratuzilmasi modernizatsiya qilinadi.

Optimistik ssenariyda logistika sektori har yili o’rtacha 6–7 % ga o’sadi. 2030-yilga borib yuk hajmi 82 mln t, xizmatlar hajmi esa 5,8 trln so’mgga yetadi. Bu mintaqani janubiy hududlar ichida eng yirik logistika markazlaridan biriga aylantiradi. Asosiy stsenariy amaldagi transport infratuzilmasi rejalashtirilgan loyihalar asosida bosqichma-bosqich yangilanadi. Raqamlashtirish jarayonlari barqaror, biroq to’liq integratsiyalashmagan. Sanoat va qishloq xo’jaligi eksporti barqaror o’sishda va asosiy ssenariyda o’sish 4–5 % atrofida. Transport xizmatlari hajmi har yili o’rtacha 200 mlrd so’mgga oshadi. Bu holatda iqtisodiyotda logistika sohasining ulushi YalMda sezilarli o’sadi, lekin infratuzilma yangilanishining sur’ati o’rtacha bo’lib qoladi.

Pessimistik stsenariy yo’llar, omborlar va transport parklarini yangilash kechikadi. Xalqaro logistika zanjirlarida uzilishlar, yoqilg’i narxlar oshishi va tashqi talab pasayishi kuzatiladi. Innovatsion loyihalar sekin joriy etiladi.

Pessimistik stsenariyda o’sish sur’ati yiliga 1,5–2 % gacha pasayadi. Bu holatda logistika sohasining raqobatbardoshligi cheklangan bo’lib, tashish xarajatlari yuqori bo’lib qoladi va mintaqqa eksport imkoniyatlari sust rivojlanadi. 2025–2030-yillarda Qashqadaryo viloyatida logistika sektori uchun o’sish salohiyati yuqori, lekin natija innovatsion modernizatsiya tezligi, investitsion muhit va institutsional islohotlar samaradorligiga bog’liq bo’ladi. Dissertatsiya tahlilida ushbu uch ssenariyni prognoz modellari bilan qo’shib (ARIMA, ETS, yoki regressiya) ishlatish, mintaqaviy logistik xizmatlar samaradorligi va siyosiy qarorlarning ta’sirini chuqurroq baholash imkonini beradi.

Mintaqa logistika xizmat ko’rsatish sohasining innovatsion va institutsional rivojlanishi iqtisodiy o’sishning muhim drayveri hisoblanadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, logistika infratuzilmasining modernizatsiyasi, multimodal tashish tizimlarini kengaytirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda xizmatlar sifatini oshirish mintaqqa iqtisodiyotining raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Xalqaro tajriba shuni ko’rsatadiki, logistika klasterlari va transport-logistika markazlarining tashkil etilishi eksport salohiyatini oshirish, biznes jarayonlarni optimallashtirish hamda investitsiyaviy jozibadorlikni mustahkamlashda samarali institut sifatida namoyon bo’ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati.

1. World Bank. (2023). Digital Trade and Logistics Performance Indicators. Washington, DC.
2. OECD. (2021). Enhancing Regional Logistics Infrastructure for Competitiveness. Paris.
3. UNCTAD. (2022). Logistics Clusters and Regional Integration Report. Geneva.
4. Karimov, K. (2021). Logistika xizmatlarini rivojlantirishda institutsional mexanizmlar. Iqtisodiyot va innovatsiyalar, 4(3), 115–122.
5. Johnson, M. (2020). Innovative Logistics Management: Smart Supply Chain Solutions. London: Routledge.
6. Porter M. “Competitive Advantage of Nations”. – London: Macmillan, 1990.
7. Perroux F. “Economic Growth and Regional Development Theory”. – New York, 1987.
8. Marshall A. “Principles of Economics”. – London: Palgrave Macmillan, 2013.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
